

PŘEDMLUVA

(z tištěné formy PD)

Tento sto čtyřicátý pátý svazek „Československé statistiky“ obsahuje výsledky definitivního zpracování statistik o pohybu obyvatelstva v letech 1931 až 1933. V řadě XIV., která přináší data o pohybu obyvatelstva, jest šestým sešitem. Údaje za léta předcházející jsou otištěny v Československé statistice, ve svazku 53 (za léta 1919 a 1920), 59 (1921, 1922), 63 (1923, 1924), 77 (1925-1927) a 121 (1928-1930).

Způsob šetření a zpracování údajů i hlavní zásady jejich publikace zůstaly stejné jako v letech 1925 až 1930. Některým tabulkám, které byly z úsporných důvodů v minulém svazku omezeny, byl vrácen jejich dřívější rozsah, tak zejména znovu připojeny součty za celý stát a některá data uveřejněná minule jen v úhrnu za tříletí jsou uvedena opět podle jednotlivých let.

Abychom mohli navázati na výsledky sčítání lidu z roku 1930, bylo nutno přizpůsobiti klasifikaci některých znaků zásadám, podle nichž byly tříděny výsledky sčítání. Tak jsou v tabulkách podle okresů nyní uváděna zvlášť všechna města, která měla více než 10.000 obyvatelů podle sčítání lidu z r. 1930; rovněž velikostní skupiny obcí jsou nyní upraveny se zřetelem k počtu obyvatelů v roce 1930. Při zpracování dat o náboženském vyznání byla rozhodující, pokud to bylo možno, církevní příslušnost. Data o povolání jsou tříděna podle schematu ze sčítání lidu v roce 1930, jehož změny proti schematu z r. 1921 jsou podrobně popsány v textové části svazku 104 Čsl. statistiky. Ve stupnici o postavení v povolání jsou nyní zvlášť uváděni zřizenci, dříve počítaní mezi dělnictvo. Za zřizence se považují nižší odborní zaměstnanci (na př. hajní, stárci, lezci, vrchní strojníci, prodavačky, příruční, pokladní, aranžéři, obchodní cestující, piloti, ošetřovatelky nemocných, vrátní, kinooperatéři apod.), zaměstnanci, pověřeni příkazováním práce dělníkům a dozorem nad nimi (na př. šafáři, dílovedoucí, důlní, tovární mistři, přední dělníci, políři, vrchní číšníci a pod.), osoby přejímající a uskladňující zboží (skladníci, vážní, sklepmistři apod.), dále všichni zaměstnanci takto nazvaní anebo ve veřejné službě jim postavení na roveň (na př. podúředníci, strážníci, rotmistři, děsloužící, četníci a pod.) .

Údaje o povolání uváděny jsou za země podle tříd a podtříd povolání v kombinaci se sociálními třídami, za celý stát také podle skupin povolání a některých druhů povolání. Druhy povolání byly vybrány podle četnosti, s jakou se u jednotlivých vzorů vyskytovaly v roce 1931. V přehledu o přirozené změně obyvatelstva a v tabulce o zemřelých podle okresů jsou uvedeny zvlášť léčebné a humanitní ústavy, ve kterých umírá ročně větší počet chovanců. Chovanci v nich zemřelí nepočítají se totiž do úhrnu za příslušný soudní okres. Jsou započítáváni jen do součtu úmrtí za celou zemi. Děje se tak proto, aby údaje o úmrtnosti v jednotlivých okresích nebyly zvětšovány úmrtností tak značného počtu osob, jejichž trvalé bydliště leží sice v okrese, které však k jejich vlastnímu domácímu obyvatelstvu přece jen nenáleží. Jsou to tyto ústavy: ústav pro choromyslné v Praze II., v Bohnicích, Kosmonosích (s. o. Mladá Boleslav), Německém Brodě, Horních Beřkovicích (s. o. Roudnice n. L.), Dobřanech, Brně, Kroměříži, Lhota I.díl (s. o. Šternberk), Opavě a v Plešivci (p. o. Rožňava), nalezinec v Praze II. a chorobinec města Brna ve Svatobořicích (s. o. Kyjov). Jiných velkých ústavů léčebných, jako jsou na př. nemocnice a porodnice, se

toto opatření netýká, jelikož pobyt v nich bývá krátký a nemění se jím obec dosavadního bydliště ošetřovancova.

V tabulkách o narozených zařazujeme od r. 1931 děti z manželství dosud státem neuznaných (hlavně ze židovských sňatků rituelních) mezi nemanželské, avšak na všechny takové případy, pokud je lze zjistiti, upozorňujeme poznámkou. Publikace obohacena o tabulku porodů blíženců podle legitimacy a pohlaví a jednotlivých let věku matčina.

U zemřelých zavedeny pro toto desetiletí nové charakteristické věkové skupiny a příčiny smrti podle IV. revise mezinárodní nosologické klasifikace z r. 1929, vyhlášené výnosem ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy ze dne 19. listopadu 1930, č. 36.812. Výběr příčin smrti pro tabulky podle okresů, pro kombinaci s národností, s náboženstvím, měsícem úmrtí, rodinným stavem, povoláním a postavením v povolání, jakož i výběr sdružených nemocí byl poněkud změněn. V tabulkách podle tříd povolání jsou nyní zvlášť uváděni výměnkáři, pensisté úředníků a zřízenečtí a dělníci na odpočinku.

Administrativní změny v rozhraničení okresů byly malé a jsou uvedeny v poznámkách části tabulkové. Pokud se staly během rohu, mohly býti při zpracování materiálu respektovány až od 1. ledna rohu následujícího.

Data zde uveřejněná zpracoval II. odbor Státního úřadu statistického.

Praze, v lednu 1938.

Dr. Antonín Boháč,
náměstek předsedy
Státního úřadu statistického.

Dr. Václav Sekera,
odborový rada,
zástupce přednosty II. odboru.